

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

19 mai 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Toma Nadejda,

Judecători – Timofti Vladimir, Cobzac Elena

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 ianuarie 2021, în cauza penală privind-o pe

Efros Vera Xxxx, născută la xxxxxxxx, originară din mun. xxxxxxx și domiciliată în r-nul xxxxx, s. xxxxxxx.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 06.07.2020 - 17.11.2020 (prima instanță);
2. 03.12.2020 - 26.01.2021 (instanța de apel);
3. 30.03.2021 – 19.05.2021 (instanța de recurs ordinar).

Asupra admisibilității în principiu a recursului ordinar în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Criuleni (sediul Central) din 17 noiembrie 2020, cauza fiind examinată în procedura simplificată prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, a fost încetat procesul penal în privința lui Efros Vera pe învinuirea în baza art. 361 alin. (1) Cod penal, cu liberarea acesteia de răspundere penală și cu tragerea la răspundere contravențională, fiindu-i aplicată sancțiune sub formă de amendă în mărime de 150 unități convenționale, ce constituie suma de 7500 lei.

De asemenea, a fost dispusă încasarea din contul lui Efros Vera în beneficiul statului cheltuielile judiciare suportate în legătură cu efectuarea expertizelor judiciare, în sumă totală de 3640 lei.

Totodată, a fost soluționată soarta corpurilor delictive.

1.1. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că Efros Vera, activând în calitate de contabilă la S.R.L. „GENEVIS-PRIM”, la 10 martie 2020, aflându-se la locul de muncă pe teritoriul persoanei juridice indicate, din r. xxxx, s.

xxxxxx, a falsificat semnăturile angajatei Moisei Evdochia în documente oficiale care ofereau drepturi și ulterior eliberau de obligații și anume: Contractul individual de muncă nr. 64 din 12.12.2019, Ordinul (dispoziție) de încadrare nr. 64 din 12.12.2019 și Ordinul (dispoziție) de încetare a contractului de muncă nr. 68 din 17.02.2020.

Prima instanță a calificat acțiunile inculpatei Efros Vera în baza art. 361 alin. (1) Cod penal, după indicii calificativi - confecționarea și deținerea documentelor oficiale false, care acordă drepturi și eliberează de obligații.

2. Sentința primei instanțe a fost contestată cu apel de către procuror, care a solicitat casarea acesteia în partea încetării procesului penal în privința lui Efros Vera pe învinuirea în baza art. 361 alin. (1) Cod penal, cu liberarea acesteia de răspundere penală și cu tragerea la răspundere contravențională, rejudecarea cauzei și pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, prin care Efros Vera să fie recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) Cod penal și să-i fie stabilită o pedeapsă sub formă de amendă, în mărime de 500 unități convenționale, ce constituie suma de 25000 lei.

În argumentarea apelului, apelantul a invocat că:

- prima instanță greșit și neîntemeiat a conchis că săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni ușoare, căința sinceră, caracteristica pozitivă a inculpatei, examinarea cauzei în procedura prevăzută de art. 364¹ din Codul de procedură penală, permit a fi aplicate în speță prevederile art. 55 din Codul penal;

- căința sinceră și examinarea cauzei penale în procedura prevăzută de art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, nu pot fi reținute, or judecarea cauzei penale în baza probelor administrate la urmărirea penală, are deja ca premisă recunoașterea faptelor indicate în rechizitoriu, astfel în acest caz pedeapsa care urmează a fi aplicată inculpatei urmează a fi stabilită în conformitate cu art. 364¹ alin. (8) din Codul de procedură penală, care deja stabilește o pedeapsă redusă, luându-se în considerare recunoașterea faptelor. Consecvent, reținerea acestor circumstanțe întru motivarea aplicării prevederilor art. 55 din Codul penal ar însemna acordarea unei bivalențe juridice uneia și aceleiași circumstanțe;

- la motivarea soluției prima instanță a reținut greșit în calitate de circumstanțe atenuante în corespundere cu prevederile art. 76 din Codul penal, căința sinceră. De asemenea, este neargumentată și concluzia instanței precum că *„răspunderea penală pentru infracțiunea săvârșită, poate fi înlocuită cu o altă formă de răspundere, extrapenală, care atrage o sancțiune cu caracter contravențional”*. La acest capitol, este de reținut că sancțiunea art. 361 alin. (1) din Codul penal, prevede sancțiunile cu amendă, cu muncă neremunerată în folosul comunității sau cu închisoare de până la 2 ani;

- prima instanță nu a ținut cont de faptul că pedeapsa trebuie să fie echitabilă, cu toate că impune infractorului lipsuri și restricții ale drepturilor lui, urmează să fie proporțională cu gravitatea infracțiunii săvârșite și suficientă pentru restabilirea echității sociale, adică a drepturilor și intereselor victimei, statului și întregii societăți, perturbate prin infracțiune. De altfel, pedeapsa este echitabilă și atunci când este capabilă de a contribui la realizarea altor scopuri ale pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea comiterii de noi infracțiuni atât de către condamnat, cât și de alte persoane. Or, practica judiciară demonstrează că o pedeapsă prea blândă generează dispreț față de ea și nu este suficientă nici pentru corectarea infractorului și nici pentru prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni;

- instanța de judecată nu s-a condus de prevederile regulii nr. 6 din Recomandarea NR. R (92) 16 a Comitetului de miniștri către statele membre referitoare la regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate (adoptată de Comitetul de Miniștri în 19 octombrie 1992, cu ocazia celei de a 482-a reuniune a Delegațiilor de Miniștri, potrivit căreia *„natura și durata sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie de asemenea să fie proporțională cu gravitatea infracțiunii pentru care un delincvent a fost condamnat sau o persoană este inculpată, cât și cu situația personală a acesteia”*;

- în speță, la stabilirea termenului și categoriei de pedeapsă instanța de judecată urma să țină cont de criteriile de individualizare a pedepsei și anume de caracterul infracțiunii incriminate, conform art. 16 alin. (2) Cod penal face parte din categoria infracțiunilor ușoare, relațiile sociale asupra cărora se atentează. Respectiv, în privința inculpatei, reieșind din faptul că aceasta anterior nu a fost condamnată, a recunoscut vina, urma de aplicat pedeapsa cu amendă penală;

- liberarea inculpatului de pedeapsă penală ar echivala cu neatingerea scopului pedepsei penale în raport cu gravitatea faptei ilicite comise. Mai mult, liberarea de pedeapsă ar duce la desconsiderarea scopului Legii penale prevăzut de art. 2 Cod penal, care prevede că Legea penală apără împotriva infracțiunilor persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, orânduirea constituțională, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, pacea și securitatea omenirii, precum și întreaga ordine de drept.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 ianuarie 2021, a fost respins ca nefondat apelul declarat și menținută fără modificări sentința primei instanțe.

3.1. Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că prima instanță a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate în faza de urmărire

penală, acceptate de inculpată, o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenții, utilității și veridicității lor, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatei Efros Vera în comiterea faptei contravenționale cu stabilirea unei pedepse sub formă de amendă în mărime de 150 unități convenționale.

Instanța de apel a menționat că prima instanță a ținut cont de criteriile generale de individualizare a pedepsei stipulate la art. 75 Cod penal, anume: limitele speciale ale pedepsei prevăzute, gravitatea infracțiunii săvârșite, cea prevăzută de art. 361 alin. (1) Cod penal se califică conform art. 16 alin. (2) Cod penal - ca infracțiune ușoară, de forma vinovăției comiterii infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) Cod penal - cu intenție, dar și de reducerea limitelor de pedeapsă prevăzute de lege, în conformitate cu art. 364¹ alin. (8) Cod procedură penală, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatei, precum și de circumstanțele cauzei legate de scopul și motivele faptei, de comportamentul inculpatei în timpul și după consumarea infracțiunii, de persoana celei vinovate, de faptul că Efros Vera – nu are antecedente penale, de circumstanțele atenuante - căința sinceră și săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni ușoare și lipsa circumstanțelor agravante, iar în cumul cu toate circumstanțele stabilite supra, se constată că corectarea inculpatei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale.

La fel, instanța de apel a reținut că în condițiile legii, răspunderea penală pentru infracțiunea săvârșită, poate fi înlocuită cu o altă formă de răspundere, extrapenală, care atrage o sancțiune cu caracter contravențional. Deoarece constrângerea penală reprezintă forma cea mai gravă de constrângere, ea trebuie să reflecte întotdeauna gravitatea faptei, de aceea s-a admis posibilitatea înlocuirii răspunderii penale, în cazul unor fapte penale comise în condiții atenuante, cu o răspundere mai ușoară, care să se afle în concordanță cu gravitatea faptei comise. Instituția liberării de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională reflectă preocuparea legiuitorului de a institui și alte măsuri legale decât cele penale, pentru corectarea celor care au săvârșit infracțiuni de o gravitate redusă. Esența acestui tip de liberare de răspundere penală constă în aceea, că fapta comisă rămâne a fi considerată infracțiune, însă, la caz, instanța de judecată, în condițiile stipulate de art. 55 Cod penal, dispune înlocuirea răspunderii penale cu răspunderea contravențională.

Potrivit conținutului art. 55 din Codul penal, se constată că pentru liberarea de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională, este necesar să fie respectate careva condiții, și anume: persoana a săvârșit o infracțiune și infracțiunea este comisă pentru prima oară; infracțiunea este catalogată ca fiind una ușoară ori mai puțin gravă; a fost reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune; s-a

constatat că corectarea persoanei vinovate este posibilă, fără implicarea răspunderii penale; persoana recunoaște integral vinovăția. Astfel, legea penală reglementează instituția liberării de răspundere penală, cu tragerea la răspundere contravențională a făptuitorului în cazul în care sunt întrunite cumulativ condiții prevăzute la art. 55 din Codul penal.

Astfel, instanța de apel a conchis că prima instanță just a constatat că, corectarea persoanei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale și urmează a fi interpretată în combinație cu celelalte condiții. În aceeași ordine de idei, s-a reținut că inculpata Efros Vera a conștientizat gradul prejudiciabil al acțiunii imputate prin faptul că și-a recunoscut vina, nu s-a eschivat cu rea-credință de la răspundere penală, s-a căit de cele comise, nu are un comportament antisocial.

Totodată, instanța de apel a concluzionat că prima instanță corect a constatat că în coraport cu fapta comisă, urmările prejudiciabile ale faptei și personalitatea inculpatei, corijarea și reeducarea acesteia este posibilă fără a fi atrasă la răspunderea penală, iar prin încetarea procesului penal și tragerea la răspundere contravențională, prima instanță corect a ajuns la concluzia că scopul pedepsei penale poate fi atins prin sancționarea contravențională a inculpatei, acesteia fiindu-i stabilită pedeapsă sub formă de amendă.

4. Decizia instanței de apel este contestată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, care indică temeiurile pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală și solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată.

În argumentarea recursului, recurentul invocă aceleași motive ca și în cererea de apel, descrise la pct. 2 a prezentei decizii, și că:

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar motivarea soluției contrazice cu dispozitivul hotărârii;

- s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale;

- instanța de apel eronat a interpretat și aplicat prevederile art. 75 Cod penal și la individualizarea pedepsei nu a ținut cont de circumstanțele prezentei cauze penale, modul în care a comis infracțiunea, prin impactul acesteia asupra întregii societăți și astfel eronat a constatat oportunitatea diminuării pedepsei spre minimul sancțiunii, care va asigura atingerea scopurilor prevăzute de art. 61 Cod penal;

- în privința inculpatei, reieșind din faptul că aceasta anterior nu a fost condamnată, a recunoscut vina, urma de aplicat pedeapsa cu amendă penală;

- analizând speța, se atestă că la prima vedere par a fi întrunite condițiile prevăzute de art. 55 Cod penal, însă la o analiză mai amplă și minuțioasă a

circumstanțelor prezentei cauze, acuzarea a constatat lipsa cumulului acestora, fapt ce determină imposibilitatea aplicării în speță a prevederilor art. 55 Cod penal;'

- pentru a fi dovedit faptul că ”*corectarea inculpatului este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale*”, urmează a fi constatate un cumul de circumstanțe atenuante, care urmează a fi apreciate ca circumstanțe excepționale, care nu pot constitui circumstanțe obișnuite, care sunt cele care predomină și caracterizează majoritatea cetățenilor;

- în cazul stabilirii unor împrejurări excepționale, instanța de judecată este obligată să indice în sentință care anume circumstanțe ale cauzei sunt considerate excepționale și în corelație cu datele despre persoana vinovatului, ele servesc drept temei pentru aplicarea art. 55 Cod penal, fapt care nu a fost realizat în speța dată;

- pe parcursul examinării cauzei penale în instanța de apel nu au intervenit careva circumstanțe ce ar combate motivele aduse de procuror invocate la individualizarea pedepsei propuse a fi numite și prin urmare, instanța de apel nu avea careva temei de a respinge aceste argumente;

- instanța de apel nu a judecat fondul cauzei în latura pedepsei, în conformitate cu rigorile legale și i-a aplicat inculpatului o pedeapsă individualizată contrar prevederilor legale

5. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acesta este inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat din următoarele considerente.

În speță se constată că recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a declarat recursul ordinar în termen.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că recursul declarat este vădit neîntemeiat.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

În speță, se reține că recurentul invocă temeiurile de recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, sub aspectele nepronunțării asupra motivelor invocate de procuror în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii și individualizării greșite a pedepsei stabilite inculpatei Efros Vera.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal reține că argumentele invocate în cererea de recurs nu s-au confirmat în urma cercetării materialelor cauzei.

În acest sens, în privința criticilor recurentului, precum că instanța de apel la aplicarea prevederilor art. 55 Cod penal în privința inculpatei, nu a ținut cont că: *„instanța de apel eronat a interpretat și aplicat prevederile art. 75 Cod penal și la individualizarea pedepsei nu a ținut cont de circumstanțele prezentei cauze penale, modul în care a comis infracțiunea, prin impactul acesteia asupra întregii societăți și astfel eronat a constatat oportunitatea diminuării pedepsei spre minimul sancțiunii, care va asigura atingerea scopurilor prevăzute de art. 61 Cod penal; în privința inculpatei, reieșind din faptul că aceasta anterior nu a fost condamnată, a recunoscut vina, urma de aplicat pedeapsa cu amendă penală”*, Colegiul penal atestă că sunt neîntemeiate, or instanța de apel în decizia sa și-a argumentat detaliat soluția de menținere a sentinței primei instanțe, prin care corect a fost încetat procesul penal în privința lui Efros Vera pe învinuirea în baza art. 361 alin. (1) Cod penal, cu tragerea la răspundere contravențională și aplicarea sancțiunii cu amendă, în mărime de 150 unități convenționale, conform art. 55 Cod penal.

Totodată, Colegiul penal conchide că instanța de apel la adoptarea acestei soluții a ținut cont de circumstanțele particulare ale cauzei și criteriile enunțate supra de procuror, și de faptul că inculpata Efros Vera a conștientizat gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, care este una ușoară, și-a recunoscut vinovăția, nu s-a eschivat cu rea-credință de la răspundere penală, s-a căit sincer de cele comise, nu duce un comportament antisocial, nu are antecedente penale, motivul comiterii infracțiunii, lipsa circumstanțelor agravante, lipsa prejudiciului material, precum și că cauza a fost examinată în procedura simplificată prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, fără ca instanța de apel să admită careva erori grave de fapt sau de drept la judecarea cauzei, iar alibiurile invocate de recurent constituie opinia subiectivă a acestuia ce nu poate fi acceptată.

De asemenea, criticile precum că: *"analizând speța, se atestă că la prima vedere par a fi întrunite condițiile prevăzute de art. 55 Cod penal, însă la o analiză mai amplă și minuțioasă a circumstanțelor prezentei cauze, acuzarea a constatat lipsa cumulului acestora, fapt ce determină imposibilitatea aplicării în speță a prevederilor art. 55 Cod penal; - în cazul stabilirii unor împrejurări excepționale, instanța de judecată este obligată să indice în sentință care anume circumstanțe ale cauzei sunt considerate excepționale și în corelație cu datele despre persoana vinovatului, ele servesc drept temei pentru aplicarea art. 55 Cod penal, fapt care nu a fost realizat în speța dată"*, Colegiul penal nu le poate accepta, or la invocarea acestora recurentul face referire la circumstanțe excepționale ce urmează a fi

întrunite pentru aplicarea prevederilor art. 79 Cod, dar nu a dispozițiilor din art. 55 Cod penal.

În acest sens, Colegiul penal indică că pentru aplicarea prevederilor art. 55 Cod penal, nu este necesară prezența unor circumstanțe excepționale, ca în cazul stabilirii pedepsei cu aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal, fiind suficient să fie întrunite condițiile stipulate la art. 55 Cod penal, care în cumul pot convinge instanța de judecată să constate că corectarea persoanei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale, cu tragerea acesteia la răspundere contravențională, după cum just s-a constatat și de instanțele de judecată în prezenta speță.

Subsidiar, Colegiul penal reține că instanța de apel, având în vedere circumstanțele particulare ale cauzei, just a statuat că în condițiile legii, răspunderea penală pentru infracțiunea săvârșită, poate fi înlocuită cu o altă formă de răspundere, extrapenală, care atrage o sancțiune cu caracter contravențional. Deoarece constrângerea penală reprezintă forma cea mai gravă de constrângere, ea trebuie să reflecte întotdeauna gravitatea faptei, de aceea s-a admis posibilitatea înlocuirii răspunderii penale, în cazul unor fapte penale comise în condiții atenuante, cu o răspundere mai ușoară, care să se afle în concordanță cu gravitatea faptei comise. Instituția liberării de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională reflectă preocuparea legiuitorului de a institui și alte măsuri legale decât cele penale, pentru corectarea celor care au săvârșit infracțiuni de o gravitate redusă. Esența acestui tip de liberare de răspundere penală constă în aceea, că fapta comisă rămâne a fi considerată infracțiune, însă, la caz, instanța de judecată, în condițiile stipulate de art. 55 Cod penal, dispune înlocuirea răspunderii penale cu răspunderea contravențională.

Astfel, motivarea sentinței primei instanțe și a deciziei instanței de apel, în care s-au expus argumentat pe chestiunile esențiale supuse atenției lor, în virtutea corectitudinii acesteia și pentru a evita repetări inutile se acceptă și se însușește de instanța de recurs ordinar, fapt ce vine în corespundere cu jurisprudența CtEDO, care în pct. 37 a hotărârii sale în cauza Albert vs. România din 16.02.2010, statuează că art. 6 §1 din CEDO, deși obligă instanțele să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61), cu toate acestea noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale.

Prin urmare, se atestă că instanțele de judecată just au adoptat soluția în cauză, or, totodată s-a pus în balanță și faptul că tragerea la răspundere penală, precum și o pedeapsă prea aspră generează apariția unor sentimente de nedreptate, jignire, înrăire și de neîncredere în lege, fapt ce, în circumstanțele particulare ale

speței deferită judecării poate duce la consecințe contrare scopului urmărit de pedeapsa penală.

6. În consecință, Colegiul penal nu a constatat prezența erorilor de drept invocate de recurent ce ar fi afectat hotărârea atacată sub aspectele contestate, deoarece soluția adoptată de către instanța de apel este legală și întemeiată, iar recursul ordinar declarat este inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat.

7. Conducându-se de prevederile art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 ianuarie 2021, în cauza penală privind-o pe **Efros Vera XXXX**, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **17 iunie 2021**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Timofti Vladimir

Cobzac Elena